

5.2. Knipperlichtendiagram

Hieronder volgt een 'knipperlichtendiagram' dat is bedoeld om onderzoekers en medewerkers een concreet instrument te bieden om potentiële partners en activiteiten te 'screenen'. Het wijst met name op een aantal scenario's waarin bijzondere waakzaamheid is geboden.

De centrale vragen van de mensenrechtentoets zijn deze:

Is een partner binnen de samenwerking betrokken bij zware en/of systematische schendingen van de mensenrechten? Zware schendingen hebben betrekking op de aard van de inbreuken (vb. zware aantastingen van de fysieke en psychische integriteit van individuen en groepen); systematische schendingen zijn schendingen die meermaals voorkomen, waardoor ze niet langer als occasioneel kunnen worden beschouwd, maar men redelijkerwijze mag aannemen dat ze inherent zijn aan een vaste praktijk of een bepaald beleid bij de partner.

Ja Nee

Zullen activiteiten in het kader van de samenwerking bijdragen tot een schending van de mensenrechten?

Ja Nee

Bepaalde types van partners, activiteiten en contexten kunnen aanleiding geven tot verhoogde waakzaamheid:

1. Partners

1.1. Eén van de partners in het project is geen academische instelling, maar een actor die vanuit zijn aard een risico kan inhouden op betrokkenheid bij schendingen van mensenrechten. Men kan hierbij in het bijzonder denken aan:

- (onderdelen van) politie, leger of andere (publieke en private) veiligheidsdiensten, en andere overheidsdiensten waarvan de werking aanleiding kan geven tot schendingen van mensenrechten;
- bedrijven in sectoren waarin grootschalige schendingen van de rechten van werknemers of omwonenden regelmatig voorkomen (ontginningssector, kledingindustrie, grootschalige plantages, infrastructuur en nutsvoorzieningen (bv. een dam)).

Ja Nee

1.2. Eén van de partners is een overheidsinstantie (andere dan een publieke universiteit) in een land met een kwalijke reputatie op het vlak van schending van mensenrechten. Bv. een land dat als 'not free' is aangemerkt in de 'Freedom in the world' index (Freedom House, <https://freedomhouse.org/report-types/freedom-world>)

Ja Nee

1.3. Eén van de partners in het project is een academische instelling die zeer nauw is verweven met een actor genoemd in 1.1. of 1.2.

Ja Nee

2. Activiteiten

2.1. Door de aard van de activiteiten en de context is er een risico dat boodschappen worden verspreid in het kader van het project (bv. in trainingen of onderwijs) die aanleiding kunnen geven tot schendingen van mensenrechten (dit kan ook gaan om problematische vereisten van donoren, bv. een formele eis om in medische programma's niet over familieplanning te zullen spreken).

Ja Nee

2.2. Er is een risico dat kennis, uitrusting of resultaten die in het kader van de samenwerking wordt verworven, wordt gebruikt/misbruikt om mensenrechten te schenden.

Ja Nee

2.3. Er is een risico dat in de marge van het project ('collateral damage') of voorafgaand aan het project mensenrechten worden geschonden (bv. om een proefveld aan te leggen zouden mensen van hun land kunnen verjaagd worden).

Ja Nee

3. Context

3.1. Het project wordt (deels) uitgevoerd in een land/regio waar zich ernstige mensenrechtenschendingen voordoen, waarvan men redelijkerwijze kan vermoeden dat deze ook de samenwerking (activiteiten en/of partner) kunnen aantasten (bv. grootschalige discriminatie van een bepaalde etnische groep, systematische censuur...). Ja Nee

3.2. Het project wordt (deels) uitgevoerd in een land/regio waar academische instellingen door de overheid geïnstrumentaliseerd worden in een beleid van mensenrechtenschendingen (bv. medewerking aan het vervolgen van dissidenten of legitimeren van mensenrechtenschendingen).

Ja Nee